

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรสารสนเทศกับหลักสูตรที่เปิดสอน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Analyzing the Correspondence between Information Resources and Chiang Mai Rajabhat University Curricular: A Content Analysis

รัชฎาภรณ์ มุลมาก, สุณี ไชยวงษ์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ratchadaporn_m@g.cmru.ac.th

Sunee_cha@g.cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสอดคล้องด้านเนื้อหา ปริมาณ และความทันสมัยของหนังสือที่มีในสำนักหอสมุดกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ฉบับปรับปรุงปี 2559 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แบบบันทึกเนื้อหารายวิชา แบบบันทึกจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชา และแบบบันทึกจำนวนหนังสือแยกตามภาษา สาขาวิชาและปีพิมพ์

ผลการวิจัย พบว่า หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 156,046 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 141,625 เล่ม และหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 14,421 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 97.45 ของหนังสือในห้องสมุด

ด้านความทันสมัย พบว่า หนังสือที่มีปีพิมพ์ในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) มีน้อยที่สุด ร้อยละ 8.28 ของหนังสือทั้งหมด ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือที่พิมพ์ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555 หรือ ค.ศ. 2003-2012) ร้อยละ 52.50 โดยสาขาวิชาที่มีจำนวนหนังสือสอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด คือ สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาที่มีหนังสือสอดคล้องกับหลักสูตรน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และสาขาวิชาภาษาจีน ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือทันสมัยมากที่สุด คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือทันสมัยน้อยที่สุด คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ และสาขาวิชาฝรั่งเศสธุรกิจ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา, ทรัพยากรสารสนเทศ, หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to analyze the correspondence between the information resources and the curricular of Chiang Mai Rajabhat University revised in 2016 academic year 2) to study the amount and frequency of books in the library. The research tools were the information resource databases of Chiang Mai Rajabhat University and the curriculum analysis form.

The results shows that there were a total of 156,046 books related to the curricular offered. Consisting of 141,625 Thai books and 14,421 English language books, representing in total 97.45% of all the books available in the Library.

Among these, there were a small proportion of books published during the last five years (2013-2017), accounted for only 8.28 of the studied population. Most of the books were published during 2003-2012 for 52.50% of the studied population. The curriculum with the highest proportion of books corresponding to the curriculum are Product design, Information and communication technology and Public administration, the curriculum with the least proportion of books are Architecture technology, Japanese language and Chinese language, The curriculum with the most current and up-to-date books are Information and communication technology, Information science, and English language, while the least current and up-to-date books are Architecture technology, Animal science and Thai language respectively.

Keyword: Content analysis, Information resources, Curriculum of Chiang Mai Rajabhat University

บทนำ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีหน้าที่ จัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบ และครอบคลุมทุกสาขาวิชาให้ตรงตามหลักสูตรที่เปิดสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการแก่บุคคลภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งปริมาณทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดถือเป็นดัชนีบ่งชี้ด้านคุณภาพการศึกษา บ่งบอกถึงความเข้มแข็งทางด้านวิชาการและความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย การพิจารณาถึงคุณภาพของมหาวิทยาลัย จึงต้องพิจารณาจากสภาพของห้องสมุด ปริมาณทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด แต่ทั้งนี้ คุณภาพของทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณเพียงอย่างเดียว หากยังรวมถึงความทันสมัย ความหลากหลาย และความสอดคล้องตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนด้วย (นงนารถ ชัยรัตน์, 2542) และหัวใจหลักสำคัญของการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ก็คือ งบประมาณ ซึ่งข้อมูลในการจัดทำค่าของงบประมาณสำหรับจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในแต่ละปีงบประมาณนั้น คำนวณจากจำนวนอาจารย์ นักศึกษา และหลักสูตรที่เปิดสอน ในขณะที่งบประมาณการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมีแนวโน้มที่จะถูกปรับลดลงทุกปี แต่เปิดรับนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น หรือมีการเปิดหลักสูตรและสาขาวิชาใหม่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบกับทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดที่ควรต้องเพิ่มจำนวนในสัดส่วนที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยไม่เคยมีการศึกษาถึง

ความคุ้มค่า และความสอดคล้องระหว่างหนังสือกับหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมาก่อน จึงทำให้ไม่ทราบว่าหนังสือที่จัดหามานั้นมีปริมาณเพียงพอกับผู้ใช้ และมีความสอดคล้องกับหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ Course and research analysis using a coded classification system (Lochstet, 1997) Managing information resources in libraries: Collection management in theory and practice (Clayton, 2001). และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของนวลักษณ์ กลางบุรัมย์ (2542), สุธีวรรณ จันทร์สว่าง (2555), อรรถพรพรณ การคนชื่อ (2557), Kohn (2013) และ Danielson (2012) พบว่า วิธีการศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตรที่นิยมนำมาใช้และได้ผลเป็นอย่างดี คือ การนำรายวิชาในหลักสูตรมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดหมวดหมู่ตามระบบแผนการจัดหมู่ และกำหนดหัวเรื่อง แล้วทำการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ เพื่อหาปริมาณ และความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องของหนังสือที่ให้บริการในสำนักหอสมุดกับหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในด้านปริมาณ ความทันสมัย และความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการประเมินความคุ้มค่าด้านปริมาณกับงบประมาณที่ได้รับ และการพิจารณาคัดออกอย่างสมเหตุสมผล และเพื่อให้สำนักหอสมุด สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่อาจารย์ และนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความสอดคล้องด้านเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศในสำนักหอสมุดกับหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ศึกษาปริมาณ และความทันสมัย ของหนังสือที่มีในสำนักหอสมุดกับหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาเฉพาะหนังสือทั่วไป และหนังสืออ้างอิงที่จัดทำด้วยวิธีการจัดซื้อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีรายการปรากฏในฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศระบบ VTLS Virtua จำนวน 160,122 เล่ม (ภาษาไทย 141,851 เล่ม ภาษาอังกฤษ 18,271) ไม่รวมหนังสือประเภทข้อมูลล้านนาวิทยานิพนธ์ วิจัย นวนิยาย หนังสือเยาวชน หนังสือที่อยู่ระหว่างการซ่อม หนังสือที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ และหนังสือบริจาคทุกประเภท โดยศึกษาเฉพาะรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ ไม่รวมรายวิชาการวิจัย การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สัมมนา ปัญหาพิเศษ และสหกิจศึกษา โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. **ศึกษาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 - 2562 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 ข้อมูล ณ วันที่เริ่มดำเนินการศึกษา 10 มิถุนายน 2560 จำนวน 9 หลักสูตร 41 สาขาวิชา โดยโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และกลุ่มวิชาชีพบังคับ) และหมวดวิชาเลือกเสรี

2. วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือกับรายวิชา

1. กำหนดหัวเรื่องและเลขหมู่ในแต่ละรายวิชา โดยใช้คู่มือตรวจสอบหัวเรื่องและเลขหมู่ ได้แก่ หัวเรื่องออนไลน์สำหรับหนังสือภาษาไทย ของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดอุดมศึกษา คู่มือหัวเรื่องสำหรับภาษาอังกฤษ (Library of Congress Subject Heading) และคู่มือกำหนดเลขหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ (Dewey Decimal Classification and Relative Index)

2. นำหัวเรื่องและเลขหมู่ที่กำหนดไว้ ไปสืบค้นในฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศระบบ VTLS Virtua เพื่อหาจำนวนหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี 2558-2562

2. พิจารณาความทันสมัยของหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ จากปีพิมพ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์หน่วยงาน ข้อมูลที่เผยแพร่ในสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ศึกษาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2562 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และกลุ่มวิชาชีพ (บังคับ)

3. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิเคราะห์ความสอดคล้องด้านเนื้อหาของหนังสือกับรายวิชา โดยการกำหนดหัวเรื่องและเลขหมู่ในแต่ละรายวิชา และนำไปสืบค้นในฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศระบบ VTLS Virtua เพื่อหาจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ

5. วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางแยกตามสาขาวิชา ภาษา และปีพิมพ์ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง และแผนภูมิ แยกตามหลักสูตรและสาขา

7. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาเกี่ยวกับผลการวิจัยที่พบ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการสรุป และอภิปรายผล

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศระบบ VTLS Virtua

2. แบบกำหนดเนื้อหาวิชา ใช้บันทึกข้อมูลรายวิชา หัวเรื่อง และเลขหมู่ เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้นหาหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชา

3. แบบบันทึกจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชา เพื่อหาปริมาณหนังสือของแต่ละสาขา

4. แบบบันทึกจำนวนหนังสือแยกตามภาษา และปีพิมพ์ เพื่อใช้พิจารณาความทันสมัยของหนังสือ

5. แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ในรายวิชาที่พบว่า ไม่มีหนังสือที่สอดคล้องด้านเนื้อหาในรายวิชาที่สอน หรือในรายวิชาที่มีจำนวนหนังสือภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ น้อยกว่า ร้อยละ 10

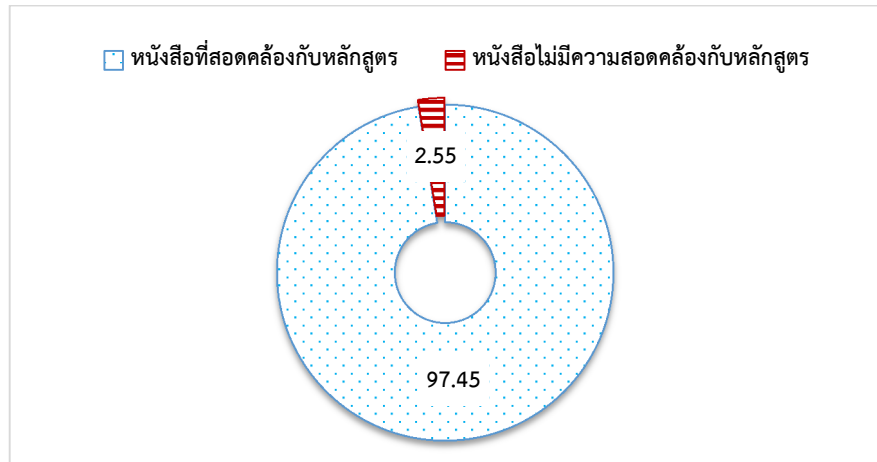
สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์

1. สรุปผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 จำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

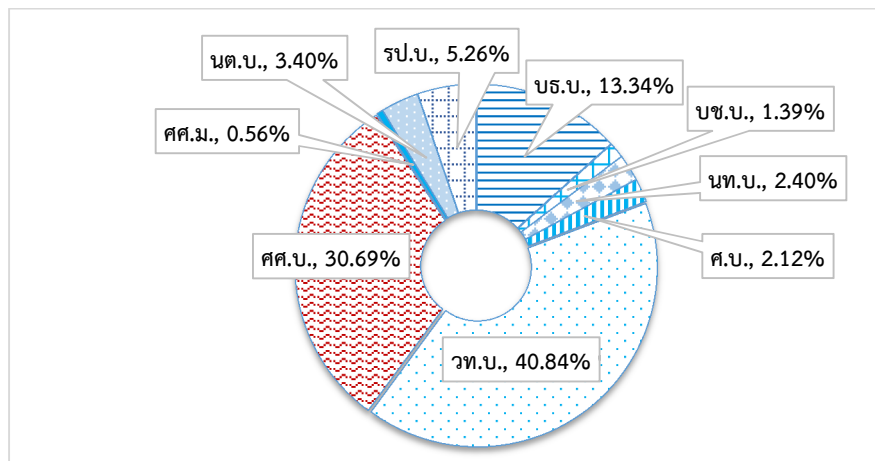
สำนักหอสมุด มีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร จำนวน 156,046 เล่ม (ร้อยละ 97.45 ของหนังสือที่มีในห้องสมุด) เป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 141,625 เล่ม (ร้อยละ 99.84 ของหนังสือภาษาไทยในห้องสมุด) และหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 14,421 เล่ม (ร้อยละ 78.92 ของหนังสือภาษาอังกฤษที่มีในห้องสมุด)

ภาพที่ 1 แสดงร้อยละของหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 – 2562

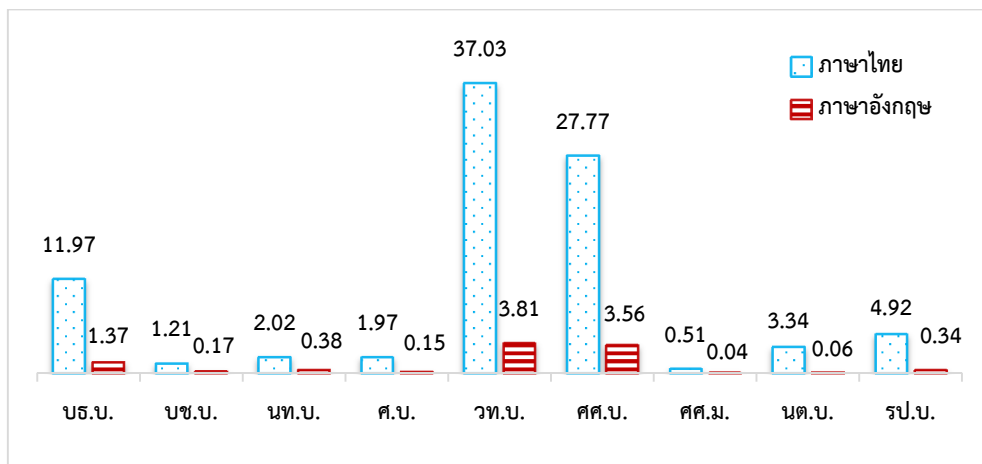
1.2 ความสอดคล้องของหนังสือกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หนังสือที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ หนังสือในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ร้อยละ 40.84 และสอดคล้องกับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตน้อยที่สุด ร้อยละ 0.56

ภาพที่ 2 แสดงร้อยละของหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร จำแนกตามหลักสูตร

เมื่อจำแนกหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรตามภาษา พบว่า เป็นหนังสือภาษาไทย หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตมากที่สุด ร้อยละ 37.03 และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตน้อยที่สุด ร้อยละ 0.51 ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ร้อยละ 3.81 และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตน้อยที่สุด ร้อยละ 0.04 เช่นกัน

ภาพที่ 3 แสดงร้อยละของหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร จำแนกตามภาษา

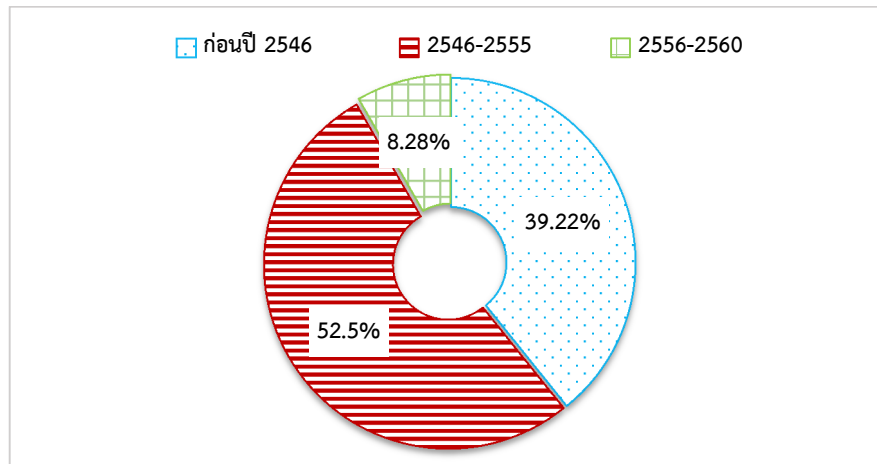
เมื่อจำแนกความสอดคล้องตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์มีหนังสือสอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด ร้อยละ 8.69 รองลงมา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 6.84 และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ร้อยละ 5.26 ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือสอดคล้องกับหลักสูตรน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ร้อยละ 0.32 รองลงมา คือ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ร้อยละ 0.45 และสาขาวิชาภาษาจีน ร้อยละ 0.4

จำแนกตามภาษา พบว่า เป็นหนังสือภาษาไทยสาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์มากที่สุด ร้อยละ 8.40 รองลงมา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 6.21 และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ร้อยละ 4.92 ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือภาษาไทยน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ร้อยละ 0.31 รองลงมา คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ สาขาวิชาภาษาจีน และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ร้อยละ 0.42 เท่ากันตามลำดับ

ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษในสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากที่สุด ร้อยละ 0.63 รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาทฤษฎีการสื่อสาร ร้อยละ 0.52 และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 0.46 ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือภาษาอังกฤษน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ ร้อยละ 0.04 และสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ร้อยละ 0.01

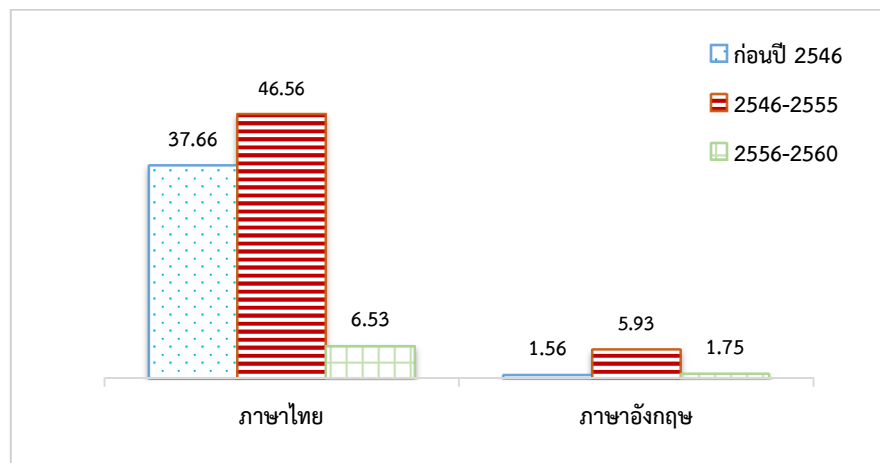
1.3 ความทันสมัยของหนังสือในสำนักหอสมุดกับหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การศึกษาความทันสมัยของหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 3 ช่วงปีพิมพ์ พบว่า หนังสือที่มีปีพิมพ์ช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555 หรือ ค.ศ. 2003-2012) มากที่สุด ร้อยละ 52.50 รองลงมา คือ หนังสือที่มีปีพิมพ์เกิน 15 ปี (ก่อนปี 2546 หรือ ก่อน ค.ศ. 2003) ร้อยละ 39.22 และหนังสือที่มีปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) น้อยที่สุด ร้อยละ 8.30 ตามลำดับ

ภาพที่ 4 แสดงร้อยละของหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร จำแนกตามปีพิมพ์

เมื่อจำแนกความทันสมัยตามภาษา พบว่า หนังสือภาษาไทยที่มีปีพิมพ์ช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555) มากที่สุด ร้อยละ 46.56 และปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (2556-2560) น้อยที่สุด ร้อยละ 6.53 ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษพบว่า หนังสือปีพิมพ์ช่วง 10 ปี (ค.ศ. 2003-2012) มากที่สุด ร้อยละ 5.93 และปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (ค.ศ. 2013-2017) น้อยที่สุด ร้อยละ 1.75 เช่นกัน

ภาพที่ 5 ร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร จำแนกตามภาษา และปีพิมพ์

จำแนกความทันสมัยตามหลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่มีหนังสือปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) มากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 10.68 ของหนังสือทั้งหมดในหลักสูตร และหลักสูตรที่มีหนังสือทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 3.30

จำแนกตามภาษา พบว่า หลักสูตรที่มีหนังสือภาษาไทยทันสมัยมากที่สุด ปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560) ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 10.00 ของหนังสือในหลักสูตร และหลักสูตรที่มีหนังสือภาษาไทยทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 3.26 ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษที่ทันสมัยมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 27.23 และหลักสูตรที่มีหนังสือภาษาอังกฤษทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ร้อยละ 0.04 เช่นกัน

จำแนกความทันสมัยตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาที่มีหนังสือทันสมัยมากที่สุดปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 23.55 รองลงมา คือ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ร้อยละ 14.78 และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 14.13 ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ร้อยละ 0.62 รองลงมา คือ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ร้อยละ 0.92 และสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ ร้อยละ 1.52 ตามลำดับ

จำแนกตามภาษา พบว่า สาขาวิชาที่มีหนังสือภาษาไทยทันสมัยมากที่สุด ปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560) ได้แก่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 53.85 ของหนังสือทั้งหมดในสาขา รองลงมา คือ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ร้อยละ 49.21 และสาขาวิชาภาษาจีน ร้อยละ 28.96 และสาขาวิชาที่มีหนังสือภาษาไทยทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชานิติศาสตร์ และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ร้อยละ 3.32 เท่ากัน ส่วนสาขาวิชาที่มีหนังสือภาษาอังกฤษทันสมัยมากที่สุด ปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (ค.ศ. 2013-2017) ได้แก่ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ร้อยละ 47.59 ของหนังสือทั้งหมดในสาขา รองลงมา คือ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 46.01 และสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ร้อยละ 44.67 ส่วนสาขาที่มีหนังสือภาษาอังกฤษทันสมัยน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 0.39 และสาขาวิชาจิตวิทยา ร้อยละ 0.98 และสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นและสาขาวิชาภาษาไทย ไม่มีหนังสือภาษาอังกฤษที่ทันสมัย

2. อภิปรายผล

2.1 หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร

สำนักหอสมุดมีหนังสือภาษาไทยและหนังสือภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับหลักสูตร ร้อยละ 97.45 ของหนังสือทั้งหมด พิจารณาตามภาษา พบว่า เป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 141,625 เล่ม ร้อยละ 88.44 ของหนังสือภาษาไทยทั้งหมด และร้อยละ 78.92 ของหนังสือภาษาอังกฤษทั้งหมด เมื่อพิจารณาแต่ละหลักสูตร พบว่า หนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด คือ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต รองลงมา คือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ส่วนหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรน้อยที่สุด ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรบัญชีบัณฑิต หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามลำดับ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องจากแต่ละหลักสูตรมีจำนวนสาขาน้อยต่างกัน หลักสูตรที่มีสาขามาก จะมีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรมากตามจำนวนรายวิชาที่สอน จึงทำให้สัดส่วนหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรแปรผันตามรายวิชา นอกจากนี้ งบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ลดลง สวนทางกับราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้น และคณาจารย์ในแต่ละสาขาวิชาให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและคัดเลือกเข้าห้องสมุดน้อย เพราะบางสาขามีห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ประจำสาขา เมื่อเปรียบเทียบในด้านของภาษา สำนักหอสมุดมีนโยบายในการจัดหาหนังสือภาษาไทย จำนวน 3 เล่ม/ชื่อเรื่อง หนังสือภาษาอังกฤษจำนวน 1 เล่ม/ชื่อเรื่อง สัดส่วนของจำนวนหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษจึงต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

พิจารณาแต่ละสาขาวิชาที่มีหนังสือน้อยกว่าร้อยละ 10 ของหนังสือในสาขาวิชา พบว่า ทุกสาขาวิชาที่มีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรน้อยกว่าร้อยละ 10 พิจารณาตามภาษา พบว่า สาขาวิชาที่ต้องจัดหาหนังสือให้

สอดคล้องกับหลักสูตรเพิ่มเติม ได้แก่ หนังสือภาษาไทยสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ สาขาวิชาภาษาจีน และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ และหนังสือภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ และสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

2.2 ความทันสมัย

จากการพิจารณาความทันสมัยของหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่มีปีพิมพ์ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555 หรือ ค.ศ. 2003-2012) มากที่สุด ร้อยละ 52.50 ส่วนหนังสือที่มีปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) ซึ่งเป็นหนังสือที่ทันสมัยที่สุด พบว่า มีน้อยที่สุดร้อยละ 8.28

ผู้วิจัยกำหนดให้ความทันสมัยของหนังสือแต่ละสาขาวิชาจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนหนังสือในหลักสูตร ซึ่งพบว่า มีจำนวน 6 หลักสูตร ที่มีหนังสือปีพิมพ์ไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560 หรือ ค.ศ. 2013-2017) ไม่ถึงร้อยละ 10 ได้แก่ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต หลักสูตรบัญชีบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาที่ควรจัดหาหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ทันสมัยเพิ่มเติม ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาจิตวิทยา

จากผลการศึกษาความทันสมัยที่พบ สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องมาจากสำนักหอสมุดได้รับการจัดสรรงบประมาณการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่น้อยลง ซึ่งสวนทางกับราคาลิขสิทธิ์ที่สูงขึ้น หนังสือบางสาขาวิชาที่เป็นวิชาเฉพาะทาง มีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ผลิตและจัดจำหน่ายในประเทศน้อย สำนักหอสมุดอาจจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาทดแทน ซึ่งมีราคาแพง นอกจากนี้ สำนักหอสมุดยังต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกและประเมินเนื้อหาของหนังสือ ซึ่งในแต่ละปีสำนักหอสมุดได้รับความร่วมมือจากอาจารย์คณะต่าง ๆ ในการเสนอแนะและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดน้อย จึงอาจทำให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือที่ทันสมัยได้ไม่ครอบคลุมทุกหลักสูตร

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่พบว่า มีหนังสือสอดคล้องกับหลักสูตรน้อย และล่าสมัย สรุปประเด็นสาระสำคัญได้ว่า ส่วนใหญ่อาจารย์แต่ละสาขาวิชาแสวงหาข้อมูลสารสนเทศประกอบการสอนจากเอกสารประกอบการสอน แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ และค้นหาแหล่งสารสนเทศประกอบการสอนจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ และสาขาวิชาจิตวิทยา บางสาขาวิชาใช้วิธีการสอนจากประสบการณ์ผู้สอน เช่น สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และเรียนรู้จากสถานที่หรือสถานการณ์จริง เช่น สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ และสาขาวิชานิติศาสตร์ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์

3.1 ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลระเบียบทรัพยากรสารสนเทศในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนการศึกษาวิจัย
- 2) ควรมีการศึกษาความสอดคล้องด้านเนื้อหาของหนังสือกับหลักสูตรทุกครั้งเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่

3) ควรมีการศึกษาความสอดคล้องด้านเนื้อหาของของทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น เช่น สื่อโสตทัศน วรรณกรรมวารสาร เป็นต้น

4) ควรแสวงหาความร่วมมือกับคณาจารย์ประจำหลักสูตรในการคัดเลือกหนังสือที่มี เนื้อหาความสอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรที่ตนสังกัด เพื่อให้มีจำนวนหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรเพิ่มขึ้น

5) ควรมีการประชาสัมพันธ์บริการเสนอแนะหนังสือเข้าห้องสมุดให้มากขึ้น

3.2 การนำไปใช้ประโยชน์

1) ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณการจัดหาหนังสือให้เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และขยายขอบเขตไปยังทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ ต่อไป

2) ใช้เป็นแนวทางในการประเมินความคุ้มค่าด้านปริมาณทรัพยากรสารสนเทศกับ งบประมาณที่ได้รับ

3) ผลการศึกษาความทันสมัยของหนังสือสามารถใช้เป็นข้อมูลในการสำรวจการใช้และ พิจารณาคัดออกหนังสือที่มีปีพิมพ์เกิน 10 ปีได้

4) ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร หรือจัดทำหลักสูตรใหม่

รายการอ้างอิง

นงนารถ ชัยรัตน์. (2542). *การเลือกและการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวลลักษณ์ กลางบุรัมย์. (2542). *ความสอดคล้องของเนื้อหาหนังสือวิชาการภาษาไทยหมวดบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ที่มีอยู่ในหอสมุดปรีดี พนมยงค์ กับรายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุริวรรณ จันทร์สว่าง. (2555). *การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์กับหลักสูตร สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรพรรณ การคนชื่อ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือและการยืมในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์กับหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Clayton, P. (2001). *Managing information resources in libraries: Collection management in theory and practice*. London: Library Association.

Danielson, R. (2012). A dual approach to assessing collection development and acquisitions for academic libraries. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services*, 36(3-4), 84-96.

Kohn, K. (2013). Usage-based collection evaluation with a curricular focus. *College & Research Libraries*, 74(1), 85-98.

Lochstet, G.S. (1997). Course and research analysis using a coded classification system. *The Journal of Academic Librarianship*, 23, 380-389.